

07.02.2024

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
puh. 029 564 2210
hameenlinna.hao@oikeus.fi

Lausuntopyyntönnö 20.12.2023 dnro 2587/03.04.04.04.16/ 2023
Asiatunnus 620/02.08.02/2023

Lausunto liitteeseen 3. Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle Heinolan teknisen lautakunnan päätöksestä 16.11.2023 § 87 tehtyyn valitukseen

Lausunnon antaja Heinolan tekninen lautakunta

Prosessiosoite Heinolan tekninen lautakunta
PL 1001
18101 Heinola
kirjaamo(a)heinola.fi

Valittaja

Prosessiosoite VT Otto Kumpulainen
Torpantie 16 a
04430 Järvenpää
puh. 040 549 8550
ottokumpulainen@hotmail.com

07.02.2024

Selostus asiasta

Heinolan kaupungin Tekninen lautakunta hyväksyi 16.11.2023 pykälässä 87 Vuohkallion hulevesisuunnitelman suunnitelmaratkaisuvaihtoehdon VA 0. Heinolan kaupunki laati hulevesisuunnitelman siten, että suunnitelmassa otettiin huomioon asemakaava, katusuunnitelma ja yleisten alueiden suunnitelma ja, että se täyttää toimivuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden vaatimukset myös sademäärän ja rankkasateiden lisääntyessä. Sen lisäksi Heinolan kaupunki huolehti siitä, että hulevesisuunnittelussa asianosaisilla on ollut mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. Tekninen lautakunta katsoi päätöksessään, että hulevesisuunnitelman ratkaisuvaihtoehdossa VA 0 Vuohkallion hulevesipumppaamosta luovutaan ja teollisuusalueen Vuohkalliontie/Työmiehentie ja Asentajankadun muodostuvat hulevedet johdetaan tasausaltaan kautta Sukuranlahteen tällä hetkellä olemassa olevien hulevesisuunnitelman (liitteenä) sivuilla 2-3. esitettyjen virtausreittien mukaisesti. Myös Vuohkallion teollisuusalueen rakentamattomien tonttien vedet ohjataan Sukuranlahteen. Ratkaisu toteuttaa periaatetta, että hulevedet käsitellään ja johdetaan luonnollisten valuma-alue- ja aluerajausten mukaisesti vesistöön.

Kyseisestä teknisen lautakunnan päätöksestä tehtiin kunnallisvalitus, jossa vaaditaan lautakunnan päätösten kumoamista ja asian palauttamista Heinolan tekniseen lautakuntaan uudelleen käsiteltäväksi.

Lausunto

Heinolan kaupunki katsoo, ettei teknisen lautakunnan päätöstä ole kumottava. Heinolan kaupungin näkemyksen mukaan päätöksessä on otettu kattavasti huomioon alueen hulevedet, ja konsulttitoimisto Ramboll on esittänyt tekniselle lautakunnalle vaihtoehtoja, joista lautakunta on voinut tehdä tarkoituksenmukaisen päätöksen. Vuohkallion hulevesisuunnitelma on laadittu vastaamaan Vuohkallion alueella esiintyviin hulevesihaittoihin ja tarjoamaan niihin ratkaisuvaihtoehtoja. Hulevesisuunnitelmassa tarjotaan kaksi ratkaisuvaihtoehtoa. Suunnitelman ratkaisuvaihtoehdossa VA 0 Vuohkallion hulevesipumppaamosta luovutaan ja teollisuusalueen Vuohkalliontie/Työmiehentie ja Asentajankadun muodostuvat hulevedet johdetaan tasausaltaan kautta Sukuranlahteen hulevesisuunnitelman sivuilla 2-3 esitettyjen virtausreittien mukaisesti.

Lautakunta on toiminut päätöksenteossa valituksen kohteena olevassa asiassa lainsäädännön ja kunnallisen itsehallinnon puitteissa. Lautakunnalle esiteltiin hulevesisuunnitelmassa kaksi ratkaisuvaihtoehtoa alueen hulevesien hallinnan kehittämiseksi ja ongelmien poistamiseksi ja lautakunta päätyi hulevesien osalta vaihtoehtoon VA 0.

07.02.2024

Oikeudenkäyntikulujen osalta Heinolan kaupungin näkemys on, ettei oikeudenkäyntikuluja tulisi tuomita Heinolan kaupungin maksetta-vaksi.

Perusteet valituksen hylkäämiselle

Tilannekuva ja teknisen lautakunnan toimet asiassa

Vuohkallion alueella on esiintynyt ongelmia hulevesijärjestelmän kä-sittelykapasiteetissa usean vuoden ajan, aina Vuohkallion teollisuus-alueen perustamisesta saakka. Ongelmia on muodostunut, koska alueen alkuperäisessä toteutuksessa ei ole noudatettu kaupungin osoittamia ohjeita ja toteutettu liittymistä hulevesijärjestelmään. Vuohkallion suunnittelualue Heinolassa sijaitsee asemakaava-alu-eella. Maankäyttö- ja rakennuslain luvun 13a mukaan kiinteistöjen omistajat tai haltijat vastaavat kiinteistöjensä hulevesien hallinnasta. Kunta puolestaan vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä ase-makaava-alueella. Ramboll on laatinut alueelle vuonna 2023 valmis-tuneen hulevesisuunnitelman, jossa asiaa on tutkittu ja etsitty ratkai-suvaihtoehtoja. Hulevesisuunnitelma on laadittu ratkaisemaan Vuoh-kallion alueella esiintyviä hulevesihaittoja ja tarjoamaan niihin kestä-viä ja luonnonmukaisia ratkaisuvaihtoehtoja.

Vuonna 2023 laaditussa uudessa hulevesisuunnitelmassa esitettiin kaksi ratkaisuvaihtoehtoa alueen hulevesien hallinnan kehittämiseksi ja ongelmien poistamiseksi, jotka myös esiteltiin tekniselle lautakun-nalle. Suunnittelualue koostuu Vuohkallion teollisuusalueesta. Alu-etta rajaavat Valtatie 4, Sukurantie, Siltakatu sekä Koivutie. Vuohkal-lion teollisuusalue on suurimmaksi osaksi rakennettua pienteolli-suusaluetta. Alueen etelä- ja länsiosassa on rakentamatonta teolli-suustonteiksi kaavoitettua aluetta, joka on tällä hetkellä yksityisessä omistuksessa ja käytössä pääosin [REDACTED]. Vuohkallion teollisuusalueen ja sen eteläpuolella olevan asuinalueen ja Koivutien välissä sijaitsee taajamametsä, joka on myös virkistyskäytössä. Te-ollisuusalueen keskellä on kasvillisuuden valtaama viheralue, joka ei ole aktiivisessa virkistyskäytössä. Alueen pohjoisosassa sijaitsee ABC-liikenneasema, Tokmannin tavaratalo ja ravintola Heila.

Hulevesisuunnitelman ratkaisuvaihtoehdossa VA 0 Vuohkallion hule-vesipumppaamosta luovutaan ja teollisuusalueen Vuohkallion-tie/Työmiehentie ja Asentajankadun muodostuvat hulevedet johde-taan tasausaltaan kautta Sukuranlahteen tällä hetkellä olemassa

07.02.2024

olevien hulevesisuunnitelman (*liitteenä*) sivuilla 2-3. esitettyjen virtausreittien mukaisesti. Myös Vuohkallion teollisuusalueen rakentamattomien tonttien vedet ohjataan Sukuranlahteen. Ratkaisu toteuttaa periaatetta, että hulevedet käsitellään ja johdetaan luonnollisten valuma-alue-alueiden mukaisesti vesistöön.

Vuohkallion teollisuusalueen luontainen, korkeusmalliin perustuva vesienjohtamissuunta on Sukuranlahti (Hulevesisuunnitelma sivu 3). Alue ei ole tulvaherkkä. Vuohkallion teollisuusalueen länsipuolelta kulkee valtaoja Veljeskylästä valtatie alitse Sukuranlahteen. ABC-liikenneaseman/Tokmannin takaa kulkee valtatie alitse noin 1000 mm rumpu. Valuma-alueen pinta-ala ennen valtatie alittavaa rumppua on noin 73 hehtaaria. Kaakonlammesta lähtevä valtaoja laskee Juornatjoenlahteen. Suurin osa Veljeskylän alueesta laskee myös Juornatjoenlahteen. Kaakonlammen luontaisen valuma-alueen pinta-ala on noin 56 hehtaaria. Sukuranlahteen laskee lisäksi Sukurantien pohjoispuolelle ja valtatie itäpuolelle rajautuva alue.

Alueen vedet kerääntyvät luontaisesti valtatielle johtavan rampin viereen Sukurantien pohjoispuolella, josta vedet johdetaan kahden rummun kautta valtatie länsipuolelle. Rampin alittava rumppu on halkaisijaltaan n. 600 mm ja valtatie alittava rumppu n. 1000 mm. Näin ollen ko. valuma-alueen pinta- ja hulevedet on koottu alueen ensimmäisten ojitussuunnitelmien mukaisesti ja käsitelty sekä ohjattu ao. luonnollisten valuma-alueiden mukaisesti vesistöön.

Hulevesisuunnitelman ratkaisuvaihtoehdossa VA 1 Vuohkallion hulevesipumppaamo jäisi käyttöön ja Vuohkallion teollisuusalueella nykytilanteessa muodostuvat hulevedet johdettaisiin Kaakonlampeen, mutta tätä vaihtoehtoa tekninen lautakunta ei hyväksynyt. Tämä pinta- ja hulevesien johtamisen periaate ei toteuttaisi valuma-alueiden mukaista käsittelyä ja luonnollisten valuma-alueiden rajoja, eikä sen toimivuus onnistuisi ilman yhteiskunnan infrarakentamista, säännöllistä huolto- ja kunnossapitoa sekä jatkuvia ylläpitokuluja. Ratkaisu vaikuttaisi ja muuttaisi myös Kaakonlammen vesitasetta.

Molemmissa ratkaisuvaihtoehtoisissa, siis valitussa VA 0 ja VA 1 vaihtoehtoisissa, nykyistä tasausallasta laajennetaan ja rakentamattomien tonttien hulevedet johdetaan edelleen Sukuranlahteen. Sukuranlahteen laskevaa valtaojaa siirrettäisiin ja rakentamattomien tonttien hulevedet ohjattaisiin valtaojaan. Valtaoja pyritään jättämään luonnonmukaiseksi avo-ojaksi eli mahaan kaivetuksi uraksi, jonka tarkoituksena on hallita hulevettä.

07.02.2024

Hulevesisuunnitelman yhteydessä laadittiin hulevesien tutkimus- ja seurantaohjelma, jonka mukaisesti Heinolan kaupunki käynnisti 2023 alueen hulevesien systemaattisen laadun tarkkailun.

Heinolan kaupunki on tehnyt sopimuksen Vuohkallion hulevesien johtamisesta ja moottorikelkkauran tekemisestä maanomistajien kanssa vuonna 1996. Sopimuksessa todettiin, että hulevesinä johdettavien purkuvesien tulee olla laadultaan vähintään talouskäyttöön soveltuvaa vettä. On kuitenkin syytä huomioida, että lainsäädännön vaatimukset kohdistuvat eri tavalla hulevesiin ja talousveteen. Hulevesi ja talousvesi ovat erilaista vettä, joilla on erilaiset käyttötarkoitukset. Heinolan kaupunki on purkanut kyseisen sopimuksen hulevesien johtamiseen ja sen laatuun liittyvien kohtien osalta, sillä sopimuksessa mainittujen purkuvesien laatu ei voi täyttää talousveteen soveltuvan veden laatua.

Hulevesisuunnitelma perustuu huolelliseen valmisteluun ja päätöstä eivät rasita asiavirheet

Valittaja on katsonut, että asian valmistelu ja selvittely on ollut puutteellista ja virheellistä. Valituksissa on väitetty erityisesti, että Heinolan kaupunki ei valittajan näkemyksen mukaan valmistelussa hulevesisuunnitelman taustojen osalta ole varmistanut sitä, että purkuvedet olisivat laadultaan vähintään talouskäyttöön soveltuvia. Tässä asiayhteydessä on syytä huomioida hulevesien ja talousveden eroavaisuudet. Itse sopimuksen purkamista käsitellään lausunnossa myöhemmin.

Vuoden 2001 (16.01.2001) teknisen lautakunnan päätös on hulevesien käytännön toteutusta ja nyt kyseisessä valituksessa olevalla hulevesisuunnitelmalla on toki yhtymäkohtia, mutta varsinaisesti, kuten aiemmin on kuvattu hulevesien osalta tilannetta, on hulevesien johtaminen jouduttu ratkaisemaan tämänhetkisen tilanteen mukaan. Tämän lisäksi valittaja tuo esille useita erilaisia seikkoja vuoden 2019 hulevesisuunnitelman osalta. Tämä ei ole tapauksen kannalta merkityksellistä, sillä ko. suunnitelmaa ei ole hyväksytty kaupungin toimesta, eikä kyseistä suunnitelmaa ole nyt olevan päätöksenteon liitteenä tai tausta-aineistona. Ne seikat, mitä kaupunki on silloin mahdollisesti selvittänyt, ovat voineet vaikuttaa nyt käsiteltävänä olevan hulevesisuunnitelman tilanteeseen. Selkeyden vuoksi voidaan kuitenkin todeta, että nyt arvioidaan tätä teknisen lautakunnan päätöstä hulevesisuunnitelmasta, eikä vuoden 2019 suunnitelmaa tai siinä mahdollisesti esille nostettuja seikkoja. Joka tapauksessa Heinolan kaupunki haluaa tässä nostaa esille asian valmistelussa lähtökohtaisesti

07.02.2024

olevan kysymys asian selvittämisestä ja sen varmistamisesta, että lautakunnalla on riittävästi tietoa ratkaistavasta asiasta. Lautakunnan jäsenet tapauskohteisesti itse päättävät, minkälaisia selvityksiä he katsovat päätöksentekonsa pohjaksi tarvitsevansa. Hallintolain 31 §:n 1 momentin säännöksen lähtökohtana on viranomaisen päävastuu asian huolellisesta ja asianmukaisesta selvittämisestä. Viranomaisen menettelyjohtovaltaan kuuluu vastuu asian ratkaisemisen kannalta tarpeellisten tietojen hankkimisesta ja selvitystehtävästä huolehtimisesta. Asian riittävä selvittäminen edellyttää, että viranomainen hankkii kaikki sellaiset tiedot ja selvitykset, joilla se arvioi olevan merkitystä asian ratkaisemiselle.

Päätöksen valmistelussa ja esittelyssä on noudatettu kuntalain ja hallintolain säädöksiä, eikä lautakunnalle ei ole jätetty asian kannalta merkittävää tietoa antamatta tai jätetty riittävästi selvittämättä päätöksen taustoja ja seurauksia. Lautakunnan jäsenet ovat voineet keskustella asiasta ja varmistua asian riittävästä valmistelusta. Lautakunta on myös katsonut valmistelun riittäväksi päätöksenteon kannalta. Siten voidaan katsoa, että asiaa on selvitetty riittävästi, eikä päätös ole muutoinkaan syntynyt virheellisessä järjestyksessä. Tämän lisäksi hulevesisuunnitelma perusteluineen on ollut myös päätöksen liitteenä. Kaikkea edellä tuotua voidaan pitää riittävänä osoituksena siitä, että teknisen lautakunnan jäsenillä ollut päätöksentekoa varten riittävät tiedot asian ratkaisemiseksi ja päätöksestä ilmenee, etteivät perustiedot ole asiassa väärin. Hulevesisuunnitelman on laatinut puolueeton taho, Ramboll Finland Oy

Kolmantena seikkana Kaakonlammen tila on selvitetty, joka tuodaan esille suunnitelmassakin eli siellä on mainittu 2023 vuonna otetut näytteet sekä mittausohjelma, jonka mukaisesti asiassa edetään. Valittajan väitteet eivät pidä tältä osin paikkaansa. Sen lisäksi Heinolan kaupunki haluaa todeta, että umpeenkasvaneiden ojen mahdolliset ongelman kuuluvat lähtökohtaisesti kiinteistön omistajille

Valittaja tuo esille myös sellaisia seikkoja mitä ELY-keskuksen antamassa lausunnossa on nostettu esille. Varsinaisesti ne seikat mitä ELY-keskus on lausunnossaan nostanut esille, eivät ole ratkaisevia seikkoja arvioitaessa teknisen lautakunnan päätöstä sinänsä. Tekninen lautakunta on perustanut päätöksen hulevesien selvitykseen, joka on päätöksen liitteenä ja tehnyt päätöksensä siinä esille tuotujen vaihtoehtojen välillä. Ylipäätään mm. ELY-keskuksen tulkinnot ilmakuvista tai niiden osalta ovat ELY-keskuksen omia, eivätkä lautakunnan päätöksen perusteluja.

07.02.2024

Päätös ei ole lainvastainen

Valittaja tuo esille, että asiassa ei ole otettu huomioon ympäristövaikutuksia. Tämä väite ei pidä paikkaansa. Toisekseen valituksen alaisessa päätöksessä on kyse hulevesisuunnitelman hyväksymisestä, eikä sinänsä kaavasta.

HL 6 §:n oikeusperiaatteiden mukaisuus ja sopimuksen purkamisen liittyntä kaupungin näkökulmasta

Ramboll Finland Oy on arvioinut tilannetta puolueettomasti ja seikkaperäisesti. Selvityksessä on otettu huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat. Sen lisäksi Heinolan kaupunki on tehnyt sopimuksen Vuohkallion hulevesien johtamisesta ja moottorikelkkauran tekemisestä maanomistajien kanssa vuonna 1996. Sopimuksessa on otettu kantaa hulevesien osalta siihen, että purkuvesien tulee olla laadultaan vähintään talouskäyttöön soveltuvaa vettä. Heinolan kaupunki on kuitenkin purkanut ko. sopimuksesta hulevesien johtamiseen ja sen laatuun liittyvät kohdat ja kaupunki on purkuilmoituksessa ilmoittanut sopimuksen purkamiseen liittyvät perusteet seikkaperäisesti.

Sopimuksessa mainittujen purkuvesien laatu ei voi täyttää talousvedeen soveltuvan veden laatua. Lainsäädännön vaatimukset kohdistuvat eri tavalla hulevesiin ja talousveteen. Hulevesi ja talousvesi ovat erilaista vettä, joilla on erilaiset käyttötarkoitukset. Suomessa ei ole omia hulevesien laadulle asetettavia tavoitearvoja, eikä hulevesien laatu voi olla samanlainen kuin talousvedeltä vaadittavat tavoitearvot. Talousveden laatuvaatimukset ovat tiukat, ja lainsäädäntö määrittää niiden osalta mm. tietyt normit ja käyttötarkoituksen määräytymisen. Hulevesi ei täytä näitä vaatimuksia, joten sitä ei voida rinnastaa talousveteen tässä asiassa, eikä kyseistä rinnastusta olisi tullut tehdä alkuperäisessä sopimuksessakaan.

Hulevesiin päätyy erilaisia aineita ilmalaskeuman mukana, erilaisten toimintojen (esim. liikenne, liukkauden torjunta, rakentaminen, lannoitus) seurauksena sekä erilaisista kaupunki-infrastruktuurin rakenteista (esim. rakennusten materiaalit ja asfaltti) tai luonnon ympäristöstä. Talousveden raja- ja viitearvoja ei voida tai ei pidä soveltaa hulevesiin. Hulevesien arvioinnin tulee olla kokonaan erillään talousvesien arvioinnista em. syiden ja perusteluiden takia. Hulevesien johtamisen tavoitteena on pyrkiä hulevesien mahdollisimman hyvään ja luonnonmukaiseen laatuun. Talousvesien arvioimisessa lainsäädäntö lähtee siitä, että talousvesi on tarkoitettu kotitalouskäyttöön,

07.02.2024

kuten juomavedeksi ja ruoan valmistukseen. Hulevesi taas on sade- ja sulamisvesiä, jotka kerääntyvät kaduilta, pihoilta ja muilta pinnoilta. Siten hulevesi sisältää usein erilaisia epäpuhtauksia. Vaikka hulevesissä esiintyville aineille on saatavissa erilaisia viitearvoja, joiden perusteella riskiä voidaan arvioida, ei kyse voi olla talousveteen rinnastettavista arvoista ja käyttötarkoituksesta.

On myös syytä huomata, että talousveden laatua sääntelevät kriteerit määrittelevät ja sisältävät kotitalouksille yms. tarkoitetun ja kohdistetun talousveden laadun vaatimukset ao. asetuksessa. Asetuksessa on lisäksi määriteltä asetuksen soveltamisala ja rajaukset, jonka mukaisesti asetusta ei sovelleta hulevesiin. Hulevesille ei ole siten asetettu Suomen lainsäädännössä laatuarvoja, vaan suositus- tai viitearvoja maaperän ominaisuuksien mukaisesti sekä ympäristöluvilla toiminnanharjoittajille voidaan asettaa hulevesien laatuvaatimuksia toiminnan luonne huomioiden. Talousvedelle asetettujen laatuarojen tai -kriteereiden soveltaminen hulevesiin on siten kohtuutonta ja vastoin lainsäädännön periaatteita tai soveltamisohjeita, sillä mikään puhdistamaton pintavesi tai hulevesi ei ole talousvettä tai riskittömästi (mikrobiologia, kiintoaine ym.) talousveden laatuvaatimukset täyttävää vettä.

Heinolan Tekninen lautakunta

Liitteet